

melnichenko@kpi.ua

ДО ПИТАННЯ ПРО НОВУ ЯКІСТЬ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМИ СИСТЕМАМИ

Останні політичні події в Україні, які враз отримали глобально-світовий резонанс, засвідчили актуальність проблеми забезпечення адекватного управління суспільними процесами та системами. Удари революційного грому невідворотно торкнулися питань політичного та державного управління в Україні. Проте, у бюрократичному устрої державного Левіафану, незважаючи на численні передвиборчі декларації, порівняно з минулим роком (який може бути «зразком» для порівняння) нічого не змінилося. Якщо і можна вести мову про якісь зміни, то вони торкаються суто форм існування і масштабів бюрократизму. При цьому, апелювання до того, що реформування системи управління суттєво гальмується через бойові дії на Сході України не витримує критики. Адже саме під час війни, як ніколи, можливе викристалізування ефективної моделі управління соціальною системою. Зауважимо, що успішність діяльності бюрократичної системи управління в сучасних реаліях, на жаль, залежить не від механізмів функціонування (хай пробачить нам М.Вебер), а виключно від особистісних якостей її керівників. Можливо в нинішніх умовах напрямом забезпечення нової якості управління має стати радше не формування нової системи управління, а підвищення результативності діяльності традиційно негнучких бюрократів-управлінців, по суті - модернізація існуючої бюрократичної системи.

Відзначимо, що мета і характер управління априорі не можуть залишатися незмінними, вони визначаються рівнем і вектором розвитку суспільства. У різних джерелах, які стосуються історії управлінської думки нараховують від п'яти до семи управлінських революцій. Претензія на революційність спонукає шукати в управлінні появу на кожному наступному етапі нову якість цієї діяльності. Побіжний огляд принципів, закладених в подібні періодизації, дозволяє стверджувати про певну штучність та надуманість тих чи інших етапів. Більше того, за класифікаційну основу часто беруться незначущі ознаки, які не мають загальносистемного характеру. До прикладу, сьогодні часто зустрічаються згадування про так звану «антибюрократичну революцію», яка об'єктивно є радше гарним лозунгом, ніж фіксацією тенденцій розвитку управління соціальними системами. Проте, варто визнати, що переломним етапом в управлінській традиції є виокремлення груп суб'єктів, які професійно займаються управлінням, а також формування самої управлінської науки.

Чи можливо взагалі вести мову про радикальну зміну якості управління? Вважаємо, що можливо, але попередньо давши обґрунтовану відповідь щодо перспектив подальшого поступу суспільства. Адже усвідомлення мети і спрямованості суспільного розвитку може зорієнтувати суб'єкта управління щодо найбільш релевантних механізмів управлінської діяльності. В цьому контексті, найбільш привабливою нам видається концепція «sustainable development of society», яка хоч щоразу є під прицілом критики, проте має не так багато реалістичних теоретично виважених альтернатив.

Виходячи з принципів концепції «sustainable development of society» автор, який здійснює свою діяльність у дослідницькій групі М.Згуровського, пропонує внести в метрику вимірювання процесів сталого розвитку індикатори, які б свідчили про якість управління соціальними процесами. Йдеться про те, що тріада традиційно згадуваних вимірів сталого розвитку суспільства – екологічного, економічного та соціального по суті відображають сфери докладання управлінських зусиль, але сам характер цієї управлінської діяльності теж потребує індикації і удосконалення. Зазначимо, що сам сталий розвиток соціальних систем розглядається нами як розвиток керований і планомірний. Саме планомірність є принципом забезпечення сталого розвитку будь-якої складної соціальної системи. Дотримання цього принципу відображає наскільки умови життєдіяльності суспільства підпорядковані контролю науки, або словами К.Маркса – всезагальному інтелекту. На нашу думку, саме

врахування такого незаслужено забутого науковцями феномену як всезагальний інтелект може дати відповідь на перспективи формування нової якості управління – наукового управління соціальними системами. Так канадський професор Нік Дайєр-Візефорд у своїй роботі «Кібер-Маркс: цикли і коловороти боротьби у високотехнологічному капіталізмі», звертаючись до планування суспільного розвитку як однієї з функцій управління зазначає, що «глобальне, засноване на електронних технологіях суспільне планування – це саме те, чого можна очікувати від розвитку масового інтелекту [1].

Маємо сміливість висловити думку про те, що в центрі процесів управління суспільством у майбутньому буде знаходитися саме всезагальний інтелект як метаісторичний простір (General Intellect). Саме він, за словами італійського філософа і соціального теоретика Франко Берарді, стане полем великої битви майбутнього.

Між тим, враховуючи, що «sustainable development» часто перекладається як розвиток самодостатній можемо припустити, що новою якістю управління, яка стане релевантною забезпеченню сталого розвитку є оптимальна комбінація управління й самоуправління з тяжінням в бік останнього.

Список використаних джерел:

1. Dyer-Witthford N. Cyber-Marx: Cycles and Circuits of Struggle in High Technology Capitalism [Електронний ресурс] / N. Dyer-Witthford // Режим доступу: <http://www.fims.uwo.ca/people/faculty/dyerwitthford/index.htm>

